

Nota van toelichting

Nummer.: 24TI057 	Kerkrade, 16 oktober 2024
---	---------------------------

Behorend bij ontwerpbesluit nummer: 24Rb063

Onderwerp

Zuid-Limburgs beleidsplan Preventie en Handhaving Jeugd & Middelen 2025-2028

Beslispunten

Het 'Zuid-Limburgs beleidsplan Preventie en Handhaving Jeugd & Middelen 2025-2028' vast te stellen.

Inleiding

Gemeenten zijn verplicht in het kader van de Alcoholwet (artikel 43a) een preventie- en handavingsplan op te stellen. De Alcoholwet heeft als doel om schadelijke gevolgen van alcoholgebruik tegen te gaan en alcohol gerelateerde overlast terug te dringen. Deze wet valt onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en is daarmee primair een gezondheidswet, maar heeft nadrukkelijk raakvlakken met handhaving en veiligheid (overlast openbare ruimte) en de Wet Publieke Gezondheid.

De regionale werkgroep Jeugd en Middelen is in 2023 gestart met het proces om te komen tot het Zuid-Limburgs beleidsplan Preventie en Handhaving Jeugd & Middelen 2025-2028. In januari 2024 heeft een eerste brainstormsessie plaatsgevonden, om te komen tot bovengenoemd beleidsplan. Bij deze sessie waren ca. 15 vertegenwoordigers van gemeenten en (zorg)instellingen aangesloten. Hier werd o.a. de samenhang van alcoholgebruik, drugsgebruik en roken/vapen besproken. Tevens werd het belang van een integrale aanpak om deze problematieken tegen te gaan benadrukt. Naar aanleiding van deze bijeenkomst is aan alle Zuid-Limburgse Colleges het beslispunt voorgelegd om in te stemmen met een focusverbreding van jeugd & alcohol, naar jeugd & middelengebruik (te weten: drugsgebruik, alcohol en roken/vapen). Het College heeft hiermee ingestemd op d.d. 18-06-2024 (zie 24n00277).

In juni 2024 heeft een tweede brainstormsessie (SWOT-analyse) plaatsgevonden, waar diverse externe partijen bij zijn aangesloten. Denk hierbij aan gemeenten, Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Zuid Limburg, Mondriaan, Trajekt (o.a. jongerenwerk), Maatwerk in Kinderopvang en Partners in Welzijn (MIK en PIW Groep), Regionale Interventie en Expertisecentrum (RIEC), politie, Het Alternatief (Halt) en Zorg- & Veiligheidshuizen. Vanuit deze SWOT-analyse zijn ambities geformuleerd die zijn opgenomen in het voorliggende beleidsplan.

De resultaten van het Preventie- en Handavingsplan Jeugd en Alcohol 2021-2024, het Nalevingsonderzoek 2023 (zie RIB d.d. 24-06-2024 nr. 24u0006378), de Jeugdmonitor 2023 van GGD Zuid-Limburg en twee dialoogsessies met externe partijen en andere belanghebbenden vormen de basis voor het Preventie- en Handavingsplan Jeugd & Middelen 2025-2028. De adviezen van alle Zuid-Limburgs adviesraden, o.a. van de Adviesraad Maatschappelijke Ondersteuning Kerkrade, zijn conform bijgaande concept reactie verwerkt in het definitieve beleidsplan.

Bijgaand treft uw Raad het volledige Zuid-Limburgs beleidsplan Preventie en Handhaving Jeugd & Middelen 2025-2028 aan. Vanaf januari 2025 wordt er gewerkt aan een uitvoeringsplan waarin de monitoring, evaluatie, inwonersparticipatie en concrete interventies nader worden uitgewerkt en toegelicht.

Doelstelling

De ambitie van het Zuid-Limburgs beleidsplan Preventie en Handhaving Jeugd & Middelen 2025-2028 is het middelengebruik bij jongeren onder de 18 jaar zo lang mogelijk voorkomen en het overmatig gebruik bij jongeren beperken.

Om deze ambitie te realiseren, stellen we als doel dat er in de periode 2025-2028 een positieve dalende trend zichtbaar is in alcohol- en middelengebruik.

Om deze dalende trend te meten wordt gebruik gemaakt van de cijfers uit de GGD-monitor 2023 jongeren 12-18 jaar, in vergelijking met de nog uit te voeren GGD-monitor in 2027 (www.gezondheidsatlas.nl).

Om de hoofdambitie te bereiken hebben wij samen met professionals (met expertise op het gebied van middelengebruik) onze strategie voor de komende beleidsperiode bepaald. Deze strategie hebben wij vertaald in de volgende deelambities:

- Gebruikers van middelen zijn zich bewust van de (gezondheids-)risico's en schadelijke gevolgen van middelengebruik op jongeren en hun (sociale) omgeving.
- Zwaardere zorg wordt voorkomen door in te zetten op eigen regie van de inwoner, vroegsignalering door de sociale omgeving en advies en ondersteuning van professionals.
- Gemeenten dragen gezamenlijk dezelfde boodschap uit, namelijk: (overmatig) middelengebruik heeft negatieve invloed op jongeren onder de 18 jaar en onder de 18 jaar is het gebruik ervan niet toegestaan.
- Sport- en jeugdverenigingen hanteren een middelenbeleid (roken en drugs) en een verantwoord alcoholbeleid.
- De de-normalisatie van middelengebruik wordt gerealiseerd door in te zetten op effectieve preventieve interventies.
- Gezamenlijk zetten gemeenten in op risico gestuurde naleving/handhaving en de de-normalisatie van middelengebruik.
- Gemeenten passen regionaal een uniform beleid toe op het gebied van handhaving van middelengebruik.

Argumenten

Naadloze aansluiting bij Gezondheidsbeleid, GALA en Vie

Dit Zuid-Limburgse beleidsplan Preventie en Handhaving Jeugd & Middelen 2025–2028 sluit naadloos aan bij ons Regionaal Gezondheidsbeleid en onze lokale en regionale aanpak vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) ten aanzien van het speerpunt Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) & Vroegsignalering Alcoholproblematiek. Ook sluit dit beleid naadloos aan bij ons vitaliteits- en gezondheidsprogramma Vie, bij ons Preventief Jeugdbeleid en bij ons Plan van Aanpak GALA Kerkrade 2024-2026, waarin we streven naar: een gezonder Kerkrade met vitale wijken en een vitaal leven voor iedereen. En waarbij kinderen kansrijk, gezond en veilig opgroeien, een goede start maken en daar hun leven lang profijt van hebben.

Gemeenten zijn verplicht, conform artikel 43a van de Alcoholwet, om iedere vier jaar een Preventie- en Handhavingsplan Alcohol vast te stellen.

De Zuid-Limburgse gemeenten vinden het belangrijk om de gezondheid van inwoners te verbeteren door 'gezond leven' te stimuleren en te faciliteren. Een aandachtsgebied hierin is het voorkomen van middelengebruik bij jongeren in de leeftijd tot 18 jaar. Er wordt al jarenlang gekozen voor een regionale aanpak aangezien het uitgaansleven zich niet beperkt binnen de eigen gemeentegrenzen. Daarom hebben de 16 Zuid-Limburgse gemeenten de handen in elkaar geslagen om, in aansluiting op het nog vast te stellen nieuwe Regionaal Gezondheidsbeleid, een Zuid-Limburgs beleidsplan Preventie en Handhaving Jeugd & Middelen 2025–2028 op te stellen.

Zonder een Zuid-Limburgs beleidsplan Preventie en Handhaving Jeugd & Middelen 2025–2028 is er geen basis voor een regionaal en lokaal uitvoeringsplan.

Op basis van dit beleidsplan zal begin 2025 een Zuid-Limburgs uitvoeringsplan worden opgesteld. In dit uitvoeringsplan zal per deelambitie bepaald worden of uitvoering regionaal en/of lokaal wordt ingevuld.

Kanttekeningen

Het beleidsplan bevat doelstellingen die komende jaren gerealiseerd moeten worden. Hierbij moeten we ons ervan bewust zijn, dat gedragsverandering langzaam gaat en dat er maatschappelijke invloeden zijn die dit bemoeilijken. De jeugd wordt door commercie (bv ontwikkeling van nieuwe vapes specifiek voor jeugd) en door reclames op t.v. en social media continu (o.a. door influencers) verleid tot middelengebruik, waarbij ook sociale groepsdruk een rol speelt. Ondanks deze kanttekeningen blijft het streven om zoveel mogelijk van de doelstellingen te realiseren, met de kanttekening dat dit een uitdaging vormt.

Niet instemmen met dit voorstel houdt in dat Gemeente Kerkrade een eigen lokaal beleidsplan en uitvoeringsplan moet opstellen en uitvoeren. En dat de jeugd in die gemeenten uitgaat, waar zij de meeste ruimte ervaren om middelen te kunnen gebruiken.

Financiën

Op basis van dit beleidsplan zal begin 2025 een Zuid-Limburgs uitvoeringsplan worden opgesteld. In dit uitvoeringsplan zal per deelambitie bepaald worden of uitvoering regionaal of lokaal wordt ingevuld. Hierbij kijken we steeds op welke manier we de meeste impact denken te kunnen realiseren. Het streven is om het uitvoeringsplan zo op te stellen dat realisatie van het uitvoeringsplan past binnen de reguliere middelen die de 16 Zuid-Limburgse gemeenten reeds inzetten.

In 2025 kan aanvullend beroep gedaan worden op het GALA budget voor Opgroeien in een Kansrijke Omgeving & Vroegsignalering Alcoholproblematiek (GALA OKO & Vroegsignalering Alcoholproblematiek). Dit zijn geormerkte middelen, die in 2025 gebruikt en via de SiSa verantwoord moeten worden.

Communicatie

Na het vaststellen van het beleidsplan, door iedere gemeente, wordt deze gedeeld op de websites van iedere gemeente. De betrokken partners ontvangen dit beleidsplan per mail.

Burgerparticipatie

Betrokken partners bij het proces om te komen tot het Zuid-Limburgs beleidsplan Preventie en Handhaving Jeugd & Middelen 2025-2028: 16 Zuid-Limburgse gemeenten (vertegenwoordiging door 8 gemeenten), RIEC, Politie, Welzijnswerk Trajekt, Mondriaan, HALT en GGD Zuid Limburg.

Vanzelfsprekend is de adviesraad van iedere Zuid-Limburgse gemeente, o.a. de Adviesraad Maatschappelijke Ondersteuning (AMO) Kerkrade, betrokken bij het proces. Onze Adviesraad Maatschappelijke Ondersteuning (AMO) Kerkrade heeft advies gegeven over het beleidsplan en heeft hiermee ingestemd op d.d. 29 augustus jl.

De adviesraden worden, net als de doelgroep en betrokkenen van het beleidsplan, ook bij het opstellen van het uitvoeringsplan betrokken. Hierbij zullen ook de Jongeren Adviesraden betrokken worden.

Uitvoering

Het streven is om het Zuid-Limburgs beleidsplan Preventie en Handhaving Jeugd & Middelen 2025-2028 in december 2024 door de Raad te laten vaststellen.

Op basis van dit beleidsplan zal in de eerste helft van 2025 een Zuid-Limburgs uitvoeringsplan worden opgesteld. In dit uitvoeringsplan zal per deelambitie bepaald worden of uitvoering regionaal of lokaal wordt ingevuld. Hierbij kijken we steeds op welke manier we de meeste impact denken te kunnen realiseren. In het uitvoeringsplan zal tevens de monitoring, evaluatie, inwonersparticipatie en concrete interventies nader worden uitgewerkt en toegelicht.

Gezondheid en Vitaliteit

Dit Zuid-Limburgse beleidsplan Preventie en Handhaving Jeugd & Middelen 2025–2028 sluit naadloos aan bij ons Regionaal Gezondheidsbeleid en onze lokale en regionale aanpak vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) ten aanzien van het speerpunt Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) & Vroegsignalering Alcoholproblematiek. Ook sluit dit beleidsplan naadloos aan bij ons vitaliteits- en gezondheidsprogramma Vie, bij ons Preventief Jeugdbeleid en bij ons Plan van Aanpak GALA Kerkrade 2024-2026, waarin we streven naar: een gezonder Kerkrade met vitale wijken en een vitaal leven voor iedereen. En waarbij kinderen kansrijk, gezond en veilig opgroeien, een goede start maken en daar hun leven lang profijt van hebben.